

KRIMINĀLAIS DIREKTORS
Izmeklētāji no 5. A

ILMARS TOMUSKS

KRIMINĀLAIS DIREKTORS

Izmeklētāji no 5. A

No igauņu valodas tulkojusi Daila Ozola

UDK 821.511.113-93-322.4
To436

Ilmar Tomusk. KRIMINAALNE KOOLIPAPA
Tekst © Ilmar Tomusk
Pildid © Hillar Mets

Grāmata izdota ar Igaunijas Kultūrkapitāla

EESTI KULTUURKAPITAL

un Latvijas valsts kultūrkapitāla fonda

VALSTS
KULTŪRKAPITĀLA FONDS

atbalstu

Visas tiesības uz šo darbu Latvijā ir rezervētas izdevniecībai “Pētergailis”,
ieskaitot visa darba vai tā daļu atveidošanu jebkurā formātā.

No igauņu valodas tulkojusi DAILA OZOLA

Redaktore SANDRA GODIŅA
Mākslinieciskais noformējums HILLARS METSS
Maketētāja KIMA ABRAMOVA

ISBN 9789984336008

© Daila Ozola, tulkojums latviešu valodā
© izdevniecība “Pētergailis”

Saturs

Direktors Priede dodas pensijā	9
Jaunais direktors	15
Septembrī viss ir citādi	20
Skolā notiek dīvainas lietas	26
Direktors ķeras vērsim pie ragiem	31
Zādzības turpinās	37
Pirmās aizdomas	43
Izmeklētāji metas darbā	48
Puzle ir gandrīz gatava	55
Krikses un Krakša viltība	60
Spēlē iesaistās Pauls	66
Radošais darbs	71
Palīdz pats pilsētas mērs	76
Kraksis tēlo, ka spēlē <i>Angry Birds</i> ,	
Birgita tēlo muļķīti	82
Valsts gadadienas svinības	87
Kas notiek Peltsamā mežā?	93
Mācību pārzīnes aizdomas	98
Pēdējais pāris šķiras	104
Apgaismotā slēpju trase	112
Polijas operācija	117
Polijas virsnieki viesojas skolā	123
Dūdu ansambļa diriģents	128

Direktors Priede dodas pensijā

Kamēr tu mācies sākumskolā, vienalga, pirmajā, otrajā, trešajā vai ceturtajā klasē, visi tevi uzskata par sīko. Un varbūt viņiem pat ir taisnība, jo tu tiešām esi mazs. Bet Mežaparka ģimnāzijā tam ir vēl kāds iemesls – te sākumskolas klases atrodas pirmajā stāvā, turklāt ieviests ļoti mulķīgs noteikums, ka jaunākajiem skolēniem visa diena jāpavada turpat lejā. Bez skolotāju ziņas nedrīkst kāpt uz otro, trešo un ceturto stāvu, kur ir daudz interesantāk.

Beidzot Krikse un Kraksis, kuru īstie vārdi ir Tīna un Madis, mācās piektajā klasē. Viņi joprojām izskatās līdzīgi un ir tikpat zinātkāri kā pirms pāris gadiem, kad mēs ar viņiem iepazināmies.

Tomēr kaut kas ir arī mainījies. Pirmkārt, Krikse stundās vairs nevar iet atbildēt Krakša vietā, jo viņai tagad ir gari mati – sapīti divās biezās bizēs. Toties Kraksim mati nocirpti īsi kā citiem zēniem. Ja viņam agrāk likās, ka itin forši būt tādām pašām kā māsa, tad tagad tā vairs nešķiet.

Otrkārt, mainījies ir tas, ka viņi mācās piektajā klasē, tātad stundas notiek dažādās telpās, un viņi bez skolotājas atļaujas drīkst uzturēties arī trešajā un ceturtajā stāvā.

Tāpēc Krikse un Kraksis piektajā klasē jūtas ļoti svarīgi.

Vēl svarīgāki pirmajā septembrī jutās vecāko klašu skolēni, tomēr pat pirmklasnieki zina, ka vissvarīgākais skolā ir

direktors. Īpaši svarīga persona ir Mežaparka ģimnāzijas direktors Lembits Priede, jo viņš savā amatā nostrādājis divdesmit garus gadus. Šajā laikā direktors divdesmit reizes sarīkojis pirmā septembra svinīgos pasākumus un tikpat izlaidumus. Viņš uzņēmis skolā apmēram tūkstoti mazu ģiparu un aptuveni tikpat daudziem jaunekļiem un jauniešiem izsniedzis skolas beigšanas atestātu.

Lembits Priede ir caurcaurēm īsts direktors. Viņš valkā melnu uzvalku, kuru nenovēl, pat aizstājot sasilušo sporta skolotāju. Pa pilsētu klīst leģendas, kā direktors Priede ar melno ancuku, balto kreklu, tumšzilo kaklasaiti un melnajām lakkurpēm kājās lēcis pāri bukam vai zēniem ierādījis šķēpmešanas tehniku.

Turklāt viņš arīdzan ir nopietnākais direktors pasaulē. Neviena skolas darbinieks nav redzējis direktoru smaidām. Tā nu Lembitu Priedi kā visnotaļ nopietnu vīru mēdz uzrunāt “godātais direktora kungs” vai “direktora kungs”. Der arī “Priedes kungs”, bet nekādā gadījumā nekas mazāk formāls vai, pasarg dievs, draudzīgs.

Daži jaunākie kolēģi viņu dēvē par šefu, bet tikai tad, ja nopietnā skolas vadītāja nav tuvumā.

Direktora Priedes mīļākais teiciens ir: “Kārtībai jābūt!”

Un viņa skolā allaž valda kārtība.

Pirmo stundu Mežaparka ģimnāzijā nokavēt nav iespējams, jo direktors katru rītu pats personīgi stāv pie ārdurvīm un sasveicinās gan ar skolotājiem, gan skolēniem. Ja kāds ierodas skolā pēc pirmā zvana, kad līdz stundām atlikusi tikai minūte, direktors uz viņu paskatās tā, ka vainīgajam uz visiem laikiem zūd vēlēšanās jebkad kavēt. Nav starpības, vai nosebojies skolēns vai skolotājs, bargo skatienu saņem kā viens, tā otrs.

– Nez kāpēc trolejbusa rāgi nokrīt tikai slīņķiem un nevīžām, – rājās direktors. – Nez kāpēc tikai slīņķiem un nevīžām rīta pastaigas laikā mājdzīvnieki aizmūk, – brīnījās direktors. – Nez kāpēc modinātājpulkstenis sabojājas tikai slīņķiem un nevīžām, – uzskatīja direktors. – Nez kāpēc mamma vai tētis aizmirst pamodināt tikai tos skolēnus, kas ir slinki un nevīžīgi, – direktors plātīja rokas, jo nesaprata, kāpēc mammai vai tētim būtu jāmodina vienpadsmitās klases lamzaks.

Ja kāds no skolēniem bez iemesla kavēja stundu, direktors viņu uzaicināja uz “pārrunām” savā kabinetā. Uz “pārrunām” bija jāierodas arī kavētāja mammai vai tētim, vienalga, cik augstu vai svarīgu amatu viņi ieņemt, vienalga, cik bagāti vai nabadzīgi būtu, vienalga, cik tālu no skolas dzīvotu vai strādātu. Savu atvasišu nosebošanos gāja attaisnot gan pazīstami dziedātāji un aktieri, politiķi un valsts ierēdņi, gan tie vecāki, kas maziņi pelnīja Somijā kā medmāsas un celtnieki.

– Mūsu skolā, – uzsvēra direktors, – nedrīkst mācīties neviens slīņķis vai nevīža. Kārtībai jābūt!

Stundu laikā direktors mēdza noklausīties pie klašu durvīm. Ja kņada šķita pārāk skaļa, viņš bez klauvēšanas slāja iekšā un vispirms pusminūti ar savām vanaga acīm uzlūkoja skolotāju. Tad pārlaida skatienu skolēniem, kuri – neatkarīgi no tā, vai bija pirmās klases knauķi, vai divpadsmitās klases pilngadību sasniegušie jaunieši – nostājušies ejā starp soliēm, gaidīja spriedumu. Par skaļu čalošanu klasē kārtības traucētājiem sods vienmēr bija viens un tas pats: direktora skarbaiss skatiens un nicinājuma pilnās sarauktās uzacis.

Kad direktors Lembits Priede starpbrīdī iznāca no sava kabineta, ģimnāzijā iestājās nospiedošs klusums. Bērni, kas

garajos gaitenīšos bizoja un līksmi spiedza, acumirkļi sastinga, it kā neredzama medmāsa visiem reizē sēžamvietā būtu iešļircinājusi nomierinošas zāles. Skolotāji, kuri gaitenīšos vai kāpnēs, gardi smeļoties, tērzēja, pārtrauca sarunu un lavījās uz savām klasēm. Neviena negribēja sastapt direktora caururbjošo lāzerskatieni.

Ja kāds nerātnelis skolas laikā kaut reizīti bija nokļuvis uz “pārrunām”, viņš sastinga arī tad, kad pēc daudziem gadiem direktors viņu nejauši sastapa uz ielas un pastiepa sveicienam roku.

Protams, lielākā daļa skolotāju un skolēnu piekrita, ka skolā jāvalda kārtībai, tomēr tik skarbu kārtību neviens nespēja izturēt. Visi jau gadiem sapņoja par jaunu direktoru, kurš būtu jautrs un laipns, ar kuru sarunājoties, netrīcētu rokas un rīkle no bailēm neaizžņaugtos. Taču, viņiem par lielu sarūgtinājumu, gadu no gada pirmajā septembrī Lembits Priede bija klāt kā likts.

Tomēr dažiem Lembits Priede patika. Piemēram, Izglītības nodaļas darbiniekiem. Bargais direktors patika tāpēc, ka viņa vadībā Mežaparka ģimnāzija bija kļuvusi par vienu no labākajām skolām pilsētā. Lielākā daļa tās absolventu bez sevišķām pūlēm spēja iestāties jebkurā Igaunijas universitātē. Pārējie devās studēt uz ārzemēm.

Ja nu kāds atnāca uz Mežaparka skolu, lai slaidītos un dauzītos, tad, pēc tikšanās ar direktoru, ātri vien pārdomāja. Jo bija tikai divas iespējas: palikt skolā un mācīties, kā pieklājas, vai arī pāriet uz citu skolu. Direktors bija pārliecināts, ka skola ir vieta mācībām. Ja nu kāds pārkāpis viņa skolas sliekšni, tad mērķis var būt tikai viens – mācības.

Godīgi sakot, direktors Priede patika arī ļoti daudziem vecākiem. Jo dažs nepaklausīgs puisēlis vai untumains skuķēns, ar kuru vecāki vairs netika galā, pēc “pārrunām” pie direktora kļuva par apzinīgu skolēnu.

Jaunais direktors

Tomēr šajā septembrī, kad Krikse un Kraksis sāka mācīties piektajā klasē, pirmā septembra svinīgajā pasākumā Lembitu Priedi nekur nemanīja.

– Mums laikam būs jauns direktors, – pulcēdamies aktu zālē, cits citam satraukti čukstēja skolēni.

– Mums laikam būs jauns direktors, – tikpat satraukušies bija arī skolotāji.

Un viņiem bija taisnība – sākot no šī gada, Mežaparka ģimnāzijai pienācās jauns direktors. Vecais skolas vadītājs Lembits Priede beidzot bija aizgājis pelnītā pensijā, lai īstenotu gadu desmitiem lolotu sapni: vasarnīcā mazā zemes strēķītī audzēt burkānus, kartupeļus, bietes un sīpolus, kā arī rakstīt mācību grāmatas.

Svinīgais pasākums sākās. Skatuves priekšā iznāca pirmklasnieks Kevins, izslēja labo roku, kurā turēja aptuveni puslitra burkas lieluma vara zvanu, un sāka to neprātīgi purināt. Mācību gada pirmais zvans dimdēja dzidri un skaļi.

– Skolā atkal liksmi zvana, visur bērnu smaidus mana! – zāles aizmugurē atskanēja samtaina vīrieša balss. Visi skatieni pievērsās dziedātājam, kurš, spēlējot ģitāru, mierīgiem un izturīgiem soļiem tuvojās skatuvei.

Dziedātājs bija smaidīgs pusmūža vīrietis apaļīgu seju un kupliem, sprogainiem matiem. Viņam kājās bija gaišbrūnas